

BESLUT ENLIGT 58 G § I LAGEN OM SMITTSAMMA SJUKDOMAR SOM GÄLLER INOM KOMMUNERNA I HELSINGFORS OCH NYLANDS SAMT PÄIJÄNNE-TAVASTLANDS SJUKVÅRDSDISTRIKT

BAKGRUND

Världshälsoorganisationen WHO klassificerade coronavirusepidemin som en pandemi den 11 mars 2020. Coronaviruset är en allmänfarlig smittsam sjukdom. Enligt statsrådets första rekommendation 16.3.2020 skulle offentliga sammankomster begränsas för att förhindra spridning av den infektion (covid-19) som det nya coronaviruset orsakade.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har för sin region under tiden 17.3.2020–31.3.2021 fattat beslut om restriktioner enligt lagen om smittsamma sjukdomar.

Regionförvaltningsverket har genom ett beslut 31.3.2021 (ESAVI/10260/2021) med stöd av 58 g § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar förordnat att alla i 58 g § 4 momentet i lagen avsedda utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalar som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse som finns inom kommunerna i Södra Karelen, Helsingfors och Nylands, Egentliga Tavastlands och Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt ska stängas för kunder och deltagare till den del utrymmena används för sådan verksamhet som avses i 58 g § 4 momentet. Ovan nämnda lokaler kan dock användas för ledd hobbyverksamhet för barn födda 2008 eller senare och för tillhandahållande av lagstadgade tjänster. Beslutet är i kraft under tiden 1.4.2021–14.4.2021.

Med ovan nämnda beslut upphävdes för tiden 29.3–11.4.2021 det föreläggande enligt 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar som Regionförvaltningsverket i Södra Finland meddelade 24.3.2021 och som gällde inom kommunerna i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt.

HÖRANDE

En hörandeprocess hade kunnat äventyra syftet med detta beslut. Den försening hörandet hade medfört skulle ha inneburit betydande olägenheter för människors hälsa och den allmänna säkerheten. Av denna anledning har regionförvaltningsverket med stöd av 34 § 2 mom. 4 punkten i förvaltningslagen (434/2003) inte ordnat något hörande i ärendet.

REGIONFÖRVALTNINGSVERKETS BESLUT OCH MOTIVERING

Beslut

Regionförvaltningsverket förordnar med stöd av 58 g § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar att alla utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalar som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse som avses i 58 g 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar i kommunernas områden inom Helsingfors och Nylands samt Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt ska stängas för kunder och deltagare till den del utrymmena används för sådan verksamhet som avses i 58 g § 4 momentet.

Ovan nämnda lokaler kan dock användas för ledd hobbyverksamhet för barn som är födda 2008 eller senare och för tillhandahållande av lagstadgade tjänster.

I motiveringen till det här beslutet finns definitioner på i 58 g § 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse, verksamheten som avses i 58 g § 4 momentet och de aktörer som det här beslutet förpliktar.

Beslutet gäller inte professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Förordnandet är i kraft under perioden 15.4.2021–28.4.2021.

Motivering

Väsentliga bestämmelser

Enligt 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar är syftet med lagen att förebygga smittsamma sjukdomar och spridningen av dem samt deras negativa konsekvenser för människor och samhället.

Genom lagen om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (147/2021) har till lagen om smittsamma sjukdomar bland annat temporärt lagts till paragraferna 58 c–58 h och

59 a – 59 e §. De temporära paragraferna ovan är i kraft till och med 30.6.2021.

58 d § och 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar har ändrats genom lagen om ändring av 58 d § och 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar (262/2021). Ändringen har trätt i kraft 31.3.2021 och gäller till och med 30.6.2021.

I 58 c § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar bestäms det att en i 3 mom. avsedd aktör som disponerar över sådana utrymmen inomhus som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse eller sådana med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till kunder eller deltagare och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt ska, för att förhindra spridning av covid-19-epidemin, i sin verksamhet se till att:

- 1) kunderna och deltagarna har möjlighet att rengöra händerna,
- 2) kunderna och deltagarna ges instruktioner om upprätthållande av tillräckliga avstånd, om rengöring av händerna och om andra motsvarande rutiner som förhindrar spridning av smitta och
- 3) rengöringen av utrymmen och ytor effektiviseras utöver vad som någon annanstans föreskrivs om rengöring när det gäller verksamheten i fråga.

Enligt 2 momentet i den aktuella paragrafen ska en i 3 momentet avsedd aktör som disponerar över utrymmen som avses i paragrafen dessutom ordna kundernas och deltagarnas vistelse så att personerna fördelas så glest som möjligt med beaktande av verksamhetens särdrag och placera eventuella kundplatser tillräckligt långt från varandra.

I paragrafens 3 moment föreskrivs om de aktörer som omfattas av skyldigheterna som föreskrivs i 58 c §. Enligt 4–5 momentet i paragrafen gäller skyldigheterna som föreskrivs i 1 momentet dock inte verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet och de får inte hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 7 momentet i den aktuella paragrafen får närmare bestämmelser om ordnande av möjlighet att rengöra händerna, om instruktioner till kunder och deltagare samt om rengöring av utrymmen och ytor utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 58 d § 1 momentet kan regionförvaltningsverket, om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 c § och andra åtgärder som redan har vidtagits inte är tillräckliga och om det för att förhindra spridning av covid-19-epidemin när de kriterier som anges i 2 momentet uppfylls är

nödvändigt, inom sitt verksamhetsområde meddela ett beslut som förpliktar alla aktörer som nämns i 5 momentet och förordnar att användningen av utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse ska ordnas så att kunder och de som deltar i verksamheten samt sällskap de facto kan undvika i 4 momentet avsedd närkontakt med varandra. En ytterligare förutsättning för regionförvaltningsverkets beslut är att åtgärderna är nödvändiga i flera kommuners områden. Av beslutet ska det framgå att aktören kan fullgöra sin skyldighet genom att begränsa antalet kunder, genom att arrangera kundplatserna eller lokalerna eller på något annat sätt som beaktar verksamhetens särdrag. I beslutet ska det dessutom redogöras för vad som avses med utrymmen som är öppna för allmänheten och utrymmen avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse samt närkontakt. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område.

Enligt 2 momentet i den aktuella paragrafen kan ett beslut enligt 1 momentet fattas om incidensen av bekräftade smittfall inom sjukvårdsdistriktets område under de senaste 14 dagar för vilka information finns att tillgå är minst 25 per 100 000 invånare och det inom kommunens eller sjukvårdsdistriktets område konstateras sjukdomskluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som enligt en sakkunnigbedömning medför en betydande risk för spridning av nya smittor inom området.

I 3 momentet i den aktuella paragrafen föreskrivs att i 1 momentet avsedda utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse är 1) utrymmen inomhus som används för samtidig vistelse av fler än 10 kunder eller deltagare, 2) med avseende på område och funktion avgränsade utrymmen utomhus som används för syften som riktar sig till fler än 50 kunder eller deltagare samtidigt och för vars användning för verksamheten i fråga verksamhetsarrangören ansvarar vid en viss tidpunkt och 3) lokaler som används för verksamhet som avses i 58 g 4 mom. oberoende av antalet kunder eller deltagare i verksamheten.

Enligt 4 momentet i den aktuella paragrafen avses med närkontakt att människor 1) vistas ansikte mot ansikte eller i samma utrymme på mindre än två meters avstånd från varandra i mer än 15 minuter eller 2) har fysisk kontakt med varandra.

Enligt 5 momentet i paragrafen förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet följande aktörer som disponerar över utrymmena och använder dem i sin verksamhet:

1) privata sammanslutningar, stiftelser och andra juridiska personer, dock inte de utövare av förplägnadsverksamhet som avses i 1 § 2

momentet 6 punkten i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och i motsvarande lagstiftning i landskapet Åland;

- 2) enskilda näringsidkare;
- 3) kommuner och samkommuner;
- 4) religionssamfund;
- 5) offentligrättsliga inrättningar.

Enligt 6–7 momenten i paragrafen tillämpas ett beslut som avses i 1 momentet dock inte på läroanstalternas verksamhet, småbarnspedagogik, professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet. Ett beslut som avses i 1 momentet får inte heller hindra rätten till lagstadgade tjänster eller rätten att få sin sak behandlad av en behörig myndighet eller hindra en tjänsteman eller tjänsteinnehavare från att sköta sina tjänsteåligganden.

Enligt 8 momentet i den aktuella paragrafen får ett beslut som avses i 1 momentet fattas för högst en månad åt gången. Beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i paragrafen inte längre uppfylls.

Enligt 58 g § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar, om det är uppenbart att åtgärderna enligt 58 d § och andra åtgärder som redan har vidtagits inte kan anses vara tillräckliga på grund av en särskild spridningsrisk i anslutning till verksamheten och om det när de kriterier som anges i 2 momentet uppfylls är nödvändigt för att förhindra en okontrollerad spridning av covid-19-epidemin, kan det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar meddela ett sådant beslut inom sitt verksamhetsområde som förpliktar alla aktörer som utövar i 4 momentet avsedd verksamhet och disponerar över utrymmen, enligt vilket sådana utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalar som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse ska stängas för kunder och deltagare. Utöver det som föreskrivs i 44 § i förvaltningslagen ska det i beslutet anges vad som avses med verksamhet som utgör en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19 och med utrymmen som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrupps vistelse.

Regionförvaltningsverken kan fatta motsvarande beslut inom sina regioner när åtgärderna är nödvändiga inom flera kommuners områden. Skyldigheterna enligt ett samtidigt gällande beslut av kommunen kompletterar de skyldigheter som fastställts i ett beslut av regionförvaltningsverket som är i kraft inom kommunens område

Enligt 2 momentet i den aktuella paragrafen ska för ett beslut enligt 1 momentet ställas motsvarande förutsättningar som för beslut enligt

58 d § emellertid så att incidensen över 14 dygn per 100 000 invånare ska var minst 50. En ytterligare förutsättning är att antalet smittfall inom sjukvårdsdistriktets område enligt en sakkunnigbedömning bedöms leda till att behovet av sjukhusvård och intensivvård ökar i betydande grad, till att social- och hälsovårdspersonalens tillräcklighet eller omsorgen om klienter eller vården av patienter väsentligt äventyras eller till någon annan motsvarande överbelastning av social- och hälsovårdssystemet. Enligt 3 momentet i samma paragraf ska samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt utan dröjsmål meddela kommunerna och regionförvaltningsverket inom sitt område om att en situation som avses i 2 momentet föreligger eller att det finns en motiverad risk för att en sådan situation uppkommer.

Enligt 4 momentet i den aktuella paragrafen förpliktar ett beslut som avses i 1 momentet aktörer som disponerar över utrymmen när de utövar idrotts- eller sportverksamhet som avses i 1 punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses i 2–6 punkten i följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott samt träningslokaler och andra motsvarande utrymmen för inomhusidrott,
- 2) allmänna bastur och simhallars, friluftsbads och badinrättingars bassängområden samt omklädningsrum som finns i omedelbar anslutning till dem,
- 3) dansställen och utrymmen som används för körsång, amatörteater och annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp,
- 4) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,
- 5) inomhuslekparker och inomhuslekplatser;
- 6) allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler.

I paragrafens 5 moment föreskrivs det att när ett beslut som avses i 1 momentet fattas ska hänsyn tas till känd sakkunskap om huruvida kundernas eller deltagarnas fysiska närhet till varandra, antalet personer som samtidigt befinner sig på plats eller deras placering i utrymmet i övrigt eller spridning av sjukdomen via ytor utgör en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19, samt till om det i verksamheten eller i de utrymmen som används för den finns en särskild risk för att betydande smittkedjor uppkommer.

Enligt paragrafens 6 moment gäller ett beslut som avses i 1 momentet inte professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Enligt 7 momentet i paragrafen får ett beslut som avses i 1 momentet fattas för högst två veckor åt gången. Det ska noga följas upp att beslutet är aktuellt och beslutet ska omedelbart upphävas om de kriterier som anges i paragrafen inte längre uppfylls.

Enligt 8 momentet i samma paragraf får närmare bestämmelser om den verksamhet och de utrymmen som avses i 4 momentet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 58 h § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar ska, om det kommunala organ som ansvarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar eller regionförvaltningsverket har fattat ett beslut som avses i 58 d § 1 momentet, den aktör som disponerar över utrymmen avsedda för kunder eller deltagare och den aktör som använder utrymmena i sin verksamhet utarbeta en skriftlig plan för hur aktören fullgör de skyldigheter och iakttar de begränsningar som fastställts i beslutet. Enligt 3 momentet i den aktuella paragrafen ska den plan som avses i paragrafen på begäran visas för kommunen eller regionförvaltningsverket. Planen, med undantag av personuppgifter som ingår i den, ska i utrymmet hållas framlagd för kunderna och dem som deltar i verksamheten. I 4 momentet i den aktuella paragrafen föreskrivs att närmare bestämmelser om innehållet i och utarbetandet av den plan som avses i denna paragraf får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 59 a § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar övervakar regionförvaltningsverket och kommunen inom sina verksamhetsområden fullgörandet av de skyldigheter och iakttagandet av de begränsningar som det föreskrivs om i 58 §, 58 c § 1 och 2 momentet, 58 d och 58 g § samt 58 h § 1 momentet samt iakttagandet av beslut som gäller dessa. I 59 b § i lagen om smittsamma sjukdomar föreskrivs om inspektioner som görs för att genomföra övervakningen och i 59 c § om behörigheten att meddela förelägganden och tvångsmedel.

Enligt 1 § 1 mom. 14 punkten i statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar är en infektion som orsakas av en ny typ av coronavirus en allmänfarlig smittsam sjukdom.

Förarbetet till lagen

Enligt specialmotiveringarna i regeringens proposition (245/2020) gällande 58 d § bestäms basen för regionförvaltningsverkets och kommunens prövning enligt THL:s data och anvisningar med beaktande av den noggrannare områdesbild sjukvårdsdistriktet skapar och andra regionala åtgärder. Besluten ska motiveras med regionala behov, och de ska innehålla en helhetsbedömning av åtgärdernas epidemiologiska och samhällsliga konsekvenser. Enligt propositionen är syftet utöver att hindra spridningen av coronavirussmitta att ur näringsidkarens perspektiv iaktta den förvaltningsrättsliga principen om minsta

olägenhet, och de metoder som medför fler skyldigheter för näringsidkarna ska komma i sista hand. I propositionen konstateras ungefär på motsvarande sätt gällande 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar. I specialmotiveringen till den aktuella paragrafen konstateras dessutom att bestämmelsen är en sista utväg för att genom myndighetsåtgärder snabbt, med tillräcklig framförhållning och så kortvarigt som möjligt reagera på ett svårt regionalt smittläge, om spridningen av covid-19-epidemin i en region inte kan hindras med några andra medel.

I regeringspropositionen konstateras det att enligt lagförslaget kan stängningen av utrymmen beröra olika utrymmen för idrott och sport, simhallar, badinrättningars bassängområden, allmänna bastur, utrymmen som används för hobbyverksamhet, nöjes- och temaparker, tivolin, inomhuslekparker och inomhuslekplatser samt allmänna utrymmen i köpcentra. Enligt statsrådets bedömning är verksamheten i sådana utrymmen av sådan art att kundernas eller deltagarnas fysiska närhet till varandra och placering eller sannolikheten för spridning av sjukdomen via ytor kan utgöra en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19, eller att det i utrymmena annars finns en särskild risk för att betydande smittkedjor uppkommer.

Enligt propositionen är stängningen av utrymmen exakt och noga avgränsad till enbart sådana utrymmen som anges i 58 g § 4 momentet. Dessutom är en förutsättning för tillämpning av paragrafen att åtgärderna enligt 58 d § i lagförslaget för att undvika närkontakt eller andra redan vidtagna åtgärder inte kan anses tillräckliga till följd av den särskilda smittrisen i verksamheten. Den föreslagna 58 d § tillämpas endast på utrymmen inomhus som används för mer än tio kunders eller deltagares samtidiga vistelse eller för regionalt och verksamhetsmässigt begränsade utrymmen för kunder utomhus som används för mer än 50 kunders och deltagares samtidiga vistelse. I propositionen konstateras att det innebär att utrymmen enligt 58 g § endast kan stängas för mer än tio deltagare inomhus och för mer än 50 deltagare utomhus.

Riksdagens social- och hälsovårdsutskott betonar i betänkandet (ShUB 1/2021 rd) med anledning av propositionen att utgångspunkten för lagförslaget är att de åtgärder som behövs i de olika verksamheterna i första hand ska vidtas med stöd av 58 c och 58 d §. Först om dessa och andra vidtagna åtgärder inte räcker till, kan bestämmelserna i 58 g § tillämpas. Även då ska åtgärderna vara nödvändiga för att förhindra en okontrollerad spridning av epidemin och de villkor som anges i 2 momentet i paragrafen ska uppfyllas.

Enligt specialmotiveringen i regeringens proposition (31/2021) gällande 58 g § är tillämpningen av 58 g § inte avhängig av hur stort antal kunder eller deltagare lokalerna i fråga är avsedda för, utan stängningen gäller alla utrymmen som anges i 58 g § 4 mom. Verksamhet som utövas i de utrymmen som avses i 4 mom. i paragrafen ska vara sådan verksamhet

där det finns en särskild risk att betydande smittkedjor uppkommer då förekomsten av fysisk närkontakt och antalet samtidigt närvarande personer eller risken för att sjukdomen sprids via ytor i lokalerna beaktas.

Social- och hälsovårdsutskottet konstaterar i sitt betänkande (ShUB 7/2021 rd) med anledning av propositionen om ändring av 58 d § och 58 g § att det i utfrågningen av sakkunniga kom fram att formuleringen i 58 g § 4 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar är otydlig och inte säger ut om lagstiftaren har haft för avsikt att stänga bara lokaler för idrotts- eller sportverksamhet eller nöjes- eller rekreationsverksamhet eller om syftet med propositionen är att möjliggöra total stängning av lokalerna.

Enligt uppgifter till utskottet är avsikten att verksamheter som innebär en särskild smittrisk helt och hållet kan förbjudas genom att lokalerna stängs, förutsatt att villkoren är uppfyllda. Utskottet konstaterar att det i lokalerna undantagsvis kan ordnas annan verksamhet som inte inbegriper någon särskild smittrisk, exempelvis vaccinationer mot covid-19, även om lokalerna är stängda för normal verksamhet. Ett beslut om stängning får inte heller hindra någon att utöva sin rätt att få lagstadgade tjänster.

Utskottet påpekar att exempelvis ridning i manege och annan liknande verksamhet är individuell idrott och omfattas inte av tillämpningsområdet. Samtidigt betonar utskottet att också i dessa lokaler ska skyldigheterna enligt 58 c § iaktas och att beslut enligt 58 d § kan gälla dem.

Utskottet känner extra mycket oro för hur barns och ungas fritidsaktiviteter ska fortsätta. Utskottet betonar att man vid tillämpningen av 58 g § särskilt bör beakta barns och ungas möjligheter att utöva idrott och motion.

Utskottet anser att det i och för sig är möjligt att tillämpa 58 g § i brådskande situationer där ett beslut enligt 58 d § inte först har fattats. Dessutom betonar utskottet att lindrigare restriktioner i princip bör tillgripas i första hand och att man stegvis kan övergå till strängare restriktioner, om det är nödvändigt på grund av epidemiläget.

Riksomfattande styrning och det epidemiologiska läget

Enligt Institutet för hälsa och välfärd smittar det nya coronaviruset (SARS-CoV-2) framför allt som droppsmitta när en insjuknad person hostar eller nyser. I närkontakter kan coronaviruset också smitta genom beröring, om en insjuknad exempelvis har hostat i handen och därefter rört en annan person. Viruset kan även smitta vid beröring av ytor där det nyligen kommit luftvägssekret från en smittad person. Coronavirusen är dock uppbyggda så att de inte klarar sig en längre tid på ytor.

Det är typiskt för virus att de muterar. Detta gäller också coronaviruset. När virusen förökar sig uppstår det förändringar, dvs. mutationer, i deras arvs massa. Virusmutationerna kan till sina egenskaper avvika från den tidigare virusstammen. Ute i världen cirkulerar för närvarande många olika varianter av coronaviruset. En del av dem sprids snabbare än tidigare varianter. För närvarande finns det dock inte tillräckligt med klara bevis för att virusvarianterna som just nu cirkulerar i Finland skulle orsaka en allvarligare sjukdom än tidigare virusstammar.

Coronavaccinet ger skydd mot covid-19 och särskilt allvarliga former av sjukdomen. Man vet inte ännu med säkerhet hur bra coronavaccinen förhindrar att viruset smittar från en människa till en annan. I takt med nya forskningsrön får man mer information om vaccinens förmåga att förhindra smitta. Enligt nuvarande uppgifter skyddar de coronavaccin som nu används också mot de virusvarianter som har påträffats i Finland. Vaccinernas skyddseffekt kan dock vara svagare mot vissa varianter. Det är sannolikt att vaccinen ger ett effektivt skydd mot allvarliga former av sjukdomen.

Finland deltar i Europeiska unionens alla anskaffningar av coronavirusvaccin. Vaccinerna som anskaffas har valts ut utgående från när de sannolikt kommer att vara färdiga och enligt deras förmodade effekt och säkerhet. Tidtabellen för vaccinationerna i Finland påverkas mest av när försäljningstillstånden beviljas och av tillgången på vacciner. Coronavaccineringarna har inletts inom EU och även i Finland.

Med coronavaccinationerna strävar man i Finland i första hand efter att förhindra den sjukdomsburda som coronaviruset orsakar, dvs. allvarliga sjukdomsfall, dödsfall i förtid och förlorade levnadsår samt att bevara hälso- och sjukvårdens kapacitet. Social- och hälsovårdsministeriet ansvarar för anskaffningen av vaccin. Det slutliga beslutet om vilka vaccin som anskaffas fattas av statsrådet. Riksdagen fattar beslut om finansieringen av vaccinanskaffningen. Ministeriet har konstaterat att man kommer att införskaffa coronavaccin till hela befolkningen. Eftersom vaccinerna fås gradvis erbjuds vaccin först till viss personal inom social- och hälsovården och grupper som riskerar insjukna allvarligt i covid-19, det vill säga äldre och personer med medicinska riskfaktorer. Vaccinering av resten av befolkningen kan enligt nuvarande uppskattning inledas under sommaren 2021.

Statsrådet har i sitt principbeslut av den 3 september 2020 (VNK/2020/106) förordat social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan för genomförande av rekommendationer och begränsningar enligt hybridstrategin för hantering av coronakrisen efter covid-19-epidemins första fas (Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2020:27). Enligt planen är utgångspunkten för hanteringen av epidemin åtgärder och beslut som enligt lagen om smittsamma sjukdomar fattas av lokala och regionala myndigheter.

Statsrådets principbeslut 23.10.2020 om rekommendationer i anslutning till genomförandet av handlingsplanen för hybridstrategin (STM/2020/192) innehåller nationella och regionala rekommendationer som stöder de regionala åtgärderna för att förhindra spridning av epidemin och som bidrar till att begränsa epidemin så snabbt som möjligt. I principbeslutet anges det att epidemin med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar bekämpas i första hand genom lokala och regionala åtgärder. Rekommendationerna i principbeslutet baserar sig på de riktlinjer som regeringen fastställde den 15 oktober, och de tar hänsyn till den epidemiologiska lägesbedömningen.

Social- och hälsovårdsministeriet har 24.11.2020 utfärdat ett styrbrev om anvisningar och rekommendationer för att förhindra spridning av epidemin i Nyland och i andra landskap där det finns risk för samhällsspridning (VN/25925/2020). Ministeriet har bedömt de åtgärder som de regionala myndigheterna har vidtagit i synnerhet i Nyland, men också åtgärderna i accelerations- och samhällsspridningsfasen mer allmänt i hela landet. Åtgärderna har rätt fokus, men den snabba utvecklingen av spridningen av sjukdomen visar att man inte har lyckats förhindra spridningen på ett effektivt sätt tillräckligt proaktivt eller i tillräcklig omfattning. Risken för en okontrollerad spridning av epidemin är uppenbar särskilt i Nyland.

Social- och hälsovårdsministeriet har 18.12.2020 sänt kommunerna, sjukvårdsdistrikten och övriga samkommuner ett brev med titeln Förhindrande av epidemins spridning i landskap som befinner sig i eller närmar sig accelerations- eller samhällsspridningsfasen (VN/28363/2020). I brevet konstateras det bland annat att det fortsättningsvis finns en påtaglig risk för att spridningen blir okontrollerad och vården överbelastad. Spridningen av sjukdomen och den risk den utgör mot människors hälsa och grundläggande rättigheter kan förhindras enbart med hjälp av snabba, proaktiva, målmedvetna och omfattande åtgärder. När det regionala läget bedöms måste också de omkringliggande områdenas och det nationella läget beaktas. Restriktionerna får inte heller avvecklas för tidigt, utan rekommendationerna och begränsningsåtgärderna ska lättas efter noga övervägande så att nya smittkluster inte uppstår.

Social- och hälsovårdsministeriet har dessutom 29.12.2020 sänt kommunerna, sjukvårdsdistrikten och övriga samkommuner ett brev om uppdatering av handlingsplanen för hybridstrategin (VN/288/2020). I brevet konstateras det att ministeriet i enlighet med Statsrådets principbeslut 22.12.2020 har uppdaterat handlingsplanen för hybridstrategin. I brevet konstateras det att handlingsplanen innehåller en redogörelse för beskrivningar som karaktäriserar tre epidemifaser. Med hjälp av beskrivningarna ska behovet och riktandet av rekommendationer och restriktioner bedömas och beskrivningarna ska användas som stöd för beslutsfattandet på regional och nationell nivå.

Vissa detaljer i beskrivningarna av de olika epidemifaserna har preciserats på basis av erfarenheterna hösten 2020.

Social- och hälsovårdsministeriet har 28.1.2021 utfärdat ett styrbrev om begränsningsåtgärder för att hindra spridningen av den nya virusvarianten och epidemin (VN/909/2021). Enligt brevet utgör de nya varianter av SARS-COV-2 som har upptäckts ett nytt potentiellt betydande epidemiologiskt hot. Dessa virusvarianter sprider sig betydligt snabbare än coronavirusets tidigare subtyper. Trots att letaliteten inte verkar ha ökat kan den nya virusvarianten leda till en epidemi som sprids betydligt snabbare än förut, och på grund av det ökade antalet sjukdomsfall allvarligt hota hälso- och sjukvårdssystemets bärkraft. Eftersom den nya virusvarianten utgör ett allvarligt nytt hot har handlingsplanen för hybridstrategin kompletterats den 26 januari 2021. Statsrådet har förordat kompletteringen genom sitt principbeslut (STM/12/2021). I brevet ges baserat på handlingsplanen rekommendationer för åtgärder i det rådande läget. I brevet lyfter man också fram att kompletteringen av handlingsplanen beskriver hur två olika situationer där epidemin accelererar kan se ut och åtgärdshelheterna för dessa situationer.

Statsrådet fattade 25.2.2021 ett principbeslut om att övergå till nivå två som avses i kompletteringen av handlingsplanen för hybridstrategin (STM/2021/32). Social- och hälsovårdsministeriet har 25.2.2021 gett styrbrevet Restriktioner för att hindra spridningen av virusvarianten och epidemin – nya befogenheter enligt lagen om smittsamma sjukdomar och handlingsplanen för hybridstrategin (VN/4947/2021). I brevet konstateras att ändringen av lagen om smittsamma sjukdomar (147/2021), genom vilken nya temporära befogenheter för att förhindra epidemispridningen fogades till lagen, trädde i kraft den 22 februari 2021. De temporära befogenheterna är i kraft till och med den 30 juni 2021. Med anledning av lagändringen har ministeriet den 25 februari 2021 uppdaterat del 3 i handlingsplanen samt som bilaga till den ministeriernas tidigare åtgärdsrekommendationer för epidemins olika faser, som gavs den 23 oktober 2020. I del 3 i handlingsplanen konstateras gällande offentliga lokaler att när de förutsättningar som avses i 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar uppfylls avbryts användningen av offentliga lokaler med hög smittrisk genom beslut tillfälligt för högst två veckor åt gången. Beslutet gäller inte professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet. Vidare konstateras det att man i beslutsfattandet noggrant ska bedöma åtgärdernas ekonomiska, sociala och kulturella konsekvenser samt på basis av dem rikta och avgränsa åtgärderna både i sak, regionalt och tidsmässigt. I synnerhet när det gäller betydande begränsningar som riktas mot verksamhet som främjar de hälsomässiga, sociala och kulturella rättigheterna för barn och unga samt befolkningsgrupper med begränsad funktionsförmåga är det skäl att använda noggrann prövning och göra en omfattande bedömning av åtgärdernas konsekvenser.

Social- och hälsovårdsministeriet har 1.3.2021 (VN/5229/2021) gett ett styrbrev om att ta i bruk nivå två och de begränsningsåtgärder som hänför sig till ibruktagandet för att hindra spridning av virusvarianter och av epidemin. Enligt styrningsbrevet är landskapen inom verksamhetsområdet för Regionförvaltningsverket i Södra Finland, där åtgärdsnivå två är aktuella är enligt ministeriets bedömning 24.2.2021 Helsingfors och Nyland samt Egentliga Tavastland. I styrningsbrevet konstateras det att social- och hälsovårdsministeriet anser att det i områden som har bedömts vara i samhällsspridningsfasen och som kan jämföras med dem är nödvändigt att omedelbart införa de åtgärder som anges i styrbrevet och som rekommenderas att vidtas i samhällsspridningsfasen. Dessutom anser social- och hälsovårdsministeriet det motiverat att rekommendera att de områden som bedöms vara i accelerationsfasen i syfte att stärka den riksomfattande epidemibekämpningen och hindra spridningen av epidemin omedelbart inför de åtgärder som rekommenderas i styrbrevet. Social- och hälsovårdsministeriet uppmanar regionerna att fastställa att ovan nämnda åtgärder ska iakttas fram till den 28 mars 2021. I brevet rekommenderas att hobbyverksamhet i grupp i dylika situationer ska avbrytas för barn som är födda 2007 och äldre barn än det.

Social- och hälsovårdsministeriet har 5.3.2021 preciserat sitt styrbrev av 1.3.2021 genom att bland annat konstatera att en riksomfattande stängning betyder att åtgärderna enligt åtgärdsnivå 2 enligt regeringens riktlinjer införs i alla områden där epidemin är i accelerationsfasen eller samhällsspridningsfasen, alltså i nästan hela landet. Motiveringen är det riksomfattande epidemiologiska läget. Åtgärderna enligt åtgärdsnivå 2 beskrivs i social- och hälsovårdsministeriets styrningsbrev 1.3.2021. Genom åtgärderna för nivå två försöker man åstadkomma en snabb och kraftig minskning av kontakter under en viss tid i hela landet.

Social- och hälsovårdsministeriet har 5.3.2021 också gett ett kompletterande styrbrev till styrbrevet från den 1.3.2021 om Styråtgärder och rekommenderade åtgärder för regionerna för att förhindra att epidemin sprids. (VN/5896/2021). Åtgärderna på åtgärdsnivå 2 gäller de regioner som uppfyller kriterierna för samhällsspridningsfasen eller de regioner som av andra orsaker kan jämföras med dem när det gäller åtgärdsbehovet. Inom Päijänne-Tavastland och Södra Karelen har epidemin 3.3.2021 bedömts vara i samhällsspridningsfasen. Utgående från en bedömning av social- och hälsovårdsministeriets grupp för lägesbilder och modeller 3.3.2021 har ministeriet fattat beslut om att Södra Karelen och Päijänne-Tavastland ska styras till åtgärdsnivå två. Grunden för styrningen är att kriterierna för samhällsspridningsfasen uppfylls i regionerna. Social- och hälsovårdsministeriet styr Södra Karelen och Päijänne-Tavastland att omedelbart införa de åtgärder för samhällsspridningsfasen (inklusive de nya befogenheterna enligt lagen om smittsamma sjukdomar) och de tilläggsåtgärder som anges i

handlingsplanen och den kompletterande handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin.

Social- och hälsovårdsministeriet har i sin promemoria 2.3.2021 tagit ställning till tolkningen av 58 g § och konstaterat att förhandsfrågan som bör lösas vid tillämpningen av 58 d och 58 g § i lagen är lagens tillämplighet på ett visst utrymme eller en viss verksamhet. Först efter detta kan ett beslut om begränsningarna och skyldigheterna enligt lagen fattas för de aktuella aktörerna. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar att beslutet då fullt ut omfattar det utrymme och den verksamhet som är föremål för beslutet. Enligt social- och hälsovårdsministeriet görs det i lagen ingen åtskillnad mellan dessa bestämmelsers rättsverkningar i fråga om hur många personer som de facto vistas i utrymmet vid respektive tidpunkt. Beslutet som fattas gäller således hela det utrymme och den verksamhet som omfattas av beslutets tillämpningsområde.

Social- och hälsovårdsministeriet har dessutom 5.3.2021 gett anvisningen Tillsynen över den ändring av lagen om smittsamma sjukdomar som trädde i kraft den 22 februari 2021, där det bland annat konstateras att regionförvaltningsverket, kommunen och Transport- och kommunikationsverket övervakar att lagen följs. Lagparagraferna gör det möjligt för de olika myndigheterna i kommunen, såsom hälsoskyddsmyndigheterna, att delta i övervakningen på ett flexibelt sätt. Kommunen, regionförvaltningsverket och Transport- och kommunikationsverket ska samarbeta sinsemellan i fråga om övervakningen.

Social- och hälsovårdsministeriet har 25.3.2021 (VN/5896/202) gett ett styrningsbrev gällande begränsande och rekommenderade åtgärder för regionerna som ska hindra epidemispridningen. Enligt styrningsbrevet har Kymmenedalens område 24.3.2021 övergått från epidemins accelerationsfas till spridningsfasen. Utgående från en bedömning av social- och hälsovårdsministeriets grupp för lägesbilder och modeller 24.3.2021 har ministeriet fattat beslut om att Kymmenedalens område ska styras till åtgärdsnivå två. Grunden för styrningen är att kriterierna för samhällsspridningsfasen uppfylls i regionerna. Social- och hälsovårdsministeriet styr Kymmenedalens område att omedelbart införa de åtgärder för samhällsspridningsfasen (inklusive de nya befogenheterna enligt lagen om smittsamma sjukdomar) och de tilläggsåtgärder som anges i handlingsplanen och den kompletterande handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin.

Institutet för hälsa och välfärd (THL) har 23.2.2021 gett ett utlåtande om de åtgärdsnivåer för bekämpning av covid-19-epidemin som anges i social- och hälsovårdsministeriets handlingsplan. Institutet för hälsa och välfärd bedömer att covid-19-epidemin har ökat kraftigt sedan början av februari 2021 i synnerhet inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt. Både incidensen av sjukdomen särskilt hos unga och

vuxna i arbetsför ålder samt belastningen på sjukhusvården har stigit till en högre nivå än under de föregående veckorna. Enligt uppgifter från sjukvårdsdistriktet har de infektioner som orsakas av coronavirusvarianten ökat klart och detta kan klart påskynda accelerationen av epidemien och leda till en betydande belastning på sjukhus- och intensivvården.

Enligt utlåtandet fortsätter epidemiläget att variera inom de övriga sjukvårdsdistrikten. För närvarande förekommer i synnerhet i Satakunta sjukvårdsdistrikt och på Åland omfattande smittkluster som emellertid har identifierats väl och genom regionala bekämpningsåtgärder, inklusive riktad testning och omfattande karantänåtgärder, har man förutsättningar att begränsa en vidare epidemispridning. I Vasa och Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt fortsätter incidensen att vara hög, i synnerhet på grund av fall i anslutning till arbetsgemenskaper och fortsatt smittspridning från dessa. Testningen och smittspårningen har hittills fungerat utan betydande fördröjningar.

Institutet för hälsa och välfärd bedömer att det i synnerhet inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt är nödvändigt att sätta in åtgärderna enligt nivå två. Det är motiverat att också inom de övriga sjukvårdsdistrikten med samhällsspridning (sjukvårdsdistrikten i Egentliga Tavastland, Satakunta, Vasa och Egentliga Finland samt landskapet Åland) införa åtgärderna för nivå två, emellertid med beaktande av att åtgärder som riktar sig till barn och unga ska komma i sista hand i förhållande till andra åtgärder. Situationen i Lapplands sjukvårdsdistrikt kräver särskild uppföljning och det kan vara motiverat att övergå till nivå två, eftersom semesterresor snabbt kan öka antalet smittfall. Institutet för hälsa och välfärd följer kontinuerligt det epidemiologiska läget i olika sjukvårdsdistrikt och bedömer den muterade virusstammens spridning bland befolkningen i uppföljningsrapporten om hybridstrategin som publiceras varje vecka.

Enligt utlåtandet vill man med åtgärderna på nivå två särskilt förhindra att epidemin accelererar till följd av att virusvarianter sprids. Institutet för hälsa och välfärd anser att bekämpningen av epidemin utöver de åtgärder som anges i de nya paragraferna som trädde i kraft den 22 februari 2021 i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016) kräver tilläggsåtgärder som minskar i synnerhet de sociala kontakterna mellan befolkningsgrupperna med den högsta incidensen, såsom en ytterligare begränsning av förplägnadsrörelsers öppettider i hela landet. Även i arbetsgemenskaper med stor omsättning av arbetskraft, säsongsarbete eller gemensam inkvartering bör det införas en heltäckande praxis med hälsokontroller som minskar risken för att en coronavirusepidemi sprider sig inom eller utanför arbetsgemenskapen.

Enligt Institutet för hälsa och välfärds (THL) riksomfattande lägesrapport om uppföljningen av hybridstrategin 7.4.2021 försämrades det nationella epidemiologiska läget avsevärt från och med mitten av februari. Även

om antalet nya fall har börjat avta under de senaste veckorna konstateras alltså mycket stora mängder smittor i hela landet och läget är fortsatt allvarligt. Den eventuella inverkan som påskens turism hade på det epidemiologiska läget kommer att klarna först under de kommande veckorna.

Vecka 13 (perioden 29.3–4.4) konstaterades det sammanlagt 3 196 nya fall, vilket är cirka 1 000 fall färre än veckan innan. Antalet fall på riksnivå per vecka motsvarar antalet fall i mitten av februari i fjol. Incidensen av covid-19 per 100 000 invånare över de två senaste veckorna var 133 och över de två veckorna innan 174. Det uppskattade smittsamhetstalet är för närvarande 0,75–0,90 (sannolikhetsintervall 90 %).

Antalet provtagningar minskade lite vecka 13. Emellertid är också andelen positiva prov av alla testade liten mindre än tidigare, cirka 2,6 %.

Under mars månad fastställdes att ökningen i behovet av specialiserad sjukvård och intensivvård har vänt. Enligt de senaste prognoserna kommer antalet perioder av specialiserad sjukvård och intensivvård sannolikt att vara mindre under den kommande veckan jämfört med tidigare.

Det epidemiologiska läget karaktäriseras av stora regionala skillnader och är svårast i de södra och sydvästra delarna av landet. Incidensen har ökat särskilt i Östra Savolax och Kymmenedalens sjukvårdsdistrikts områden. Incidensen är alltså hög i Helsingfors och Nylands och Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikts områden. I vissa områden är det epidemiologiska läget lugnt.

I hela landet kunde smittkällan för nya inhemska smittor utredas i nästan 70 % av fallen. Andelen utredda smittor är i samma till klass som veckan innan. Nästan en tredjedel av de nya smittorna konstaterades hos personer som var i karantän då smittan diagnostiserades.

Massexponeringar som har varit starten till smittkedjor har rapporterats från flera sjukvårdsdistrikts områden. En del av de nya smittkedjorna skulle eventuellt ha kunnat förhindras om nuvarande rekommendationer och restriktioner hade följts noga. I vissa fall har det att personen först i ett sent skede tagit ett coronatest lett till smittkedjor och ökat behovet av sjukhusvård.

Coronavaccineringen fortskrider bra i alla specialansvarsområden. THL rapporterar dagligen på sin webbplats om hur vaccinationerna framskrider. Av personer över 80 år har cirka 85 % vaccinerats, av 75–79-åringar cirka 78 % och av 70–74-åringar cirka 52 %. Man uppskattar att alla personer i Finland som har fyllt 70 år ska ha fått en dos vaccin före veckorna 15–16. Bedömningen är att vaccinerna har minskat behovet av sjukhusvård hos personer som har insjuknat i covid-19.

Statsrådet har i samarbete med republikens president 1.3.2021 konstaterat att Finland befinner sig i undantagsförhållanden på grund av coronavirusläget. Även om det epidemiologiska läget under de tre senaste veckorna har utvecklats i en positiv riktning, det vill säga antalen fall har minskat en aning, så finns det inga garantier för att den positiva riktningen är bestående. Det diagnostiseras fortsättningsvis så mycket smittor att man effektivt måste förhindra smittspridningen både omedelbart och under kommande veckor och månader. Också under undantagsförhållanden bekämpas epidemin främst med lokala och regionala åtgärder med stöd av lagen om smittsamma sjukdomar.

I dagens läge måste man reagera snabbt och proaktivt på hotet om försämrat epidemiologiskt läge genom att införa alla sådana åtgärder som är effektiva, nödvändiga och epidemiologiskt ändamålsenliga och välavvägda. Genom heltäckande begränsningsåtgärder, effektiv testning och snabb smittspårning kan man bromsa spridningen av epidemin, också i sådana fall där det är fråga om virusvarianter.

På grund av det nuvarande epidemiologiska läget är det motiverat att man i regionerna upprätthåller och proaktivt ökar effektiva och omfattande metoder för att förhindra smittor och trygga hälso- och sjukvårdens kapacitet. De rekommenderade och begränsande åtgärderna och stängningen av restaurangerna har bromsat upp epidemins tillväxttakt. Trots det diagnostiseras det alltjämt många smittor. Restriktionernas inverkan på antalet fall syns fullt ut med fördröjning.

Coronaviruset smittar effektivt i synnerhet vid långvariga närkontakter. Var och en kan genom sitt eget agerande bromsa spridningen av coronaviruset. I det här epidemiologiska läget är det synnerligen viktigt att kraftigt minska mängden närkontakter och söka sig till test också vid lindriga symtom som passar in på covid-19. Smittspridningen av de nya virusmutationerna från en människa till en annan kan förhindras med samma metoder som i fråga om det redan sedan tidigare förekommande coronaviruset.

Hälsosäkerheten vid gränserna har förbättrats. Social- och hälsovårdsministeriet anvisar alla behöriga myndigheter ska agera på ett sådant sätt som situationens allvar kräver och utöva alla sina befogenheter som lagen om smittsamma sjukdomar möjliggör för att förhindra att coronavirusepidemin sprids.

Det epidemiologiska läget och sakkunnigutlåtanden

Syftet med regionförvaltningsverkets begränsande beslut är att så som det föreskrivs i 1 § i lagen om smittsamma sjukdomar förebygga att sjukdomsläget förvärras. Risker för massexponeringar och för att sjukdomen sprids är särskilt stora i alla situationer med stora folksamlingar där personerna kan råka i närkontakt med varandra.

Sjukvårdsdistrikten inom Regionförvaltningsverket i Södra Finlands verksamhetsområde har i enlighet med den styrning som getts i social- och hälsovårdsministeriets brev den 10 september 2020 inrättat regionala samarbetsgrupper för covid-19. Samarbetsgrupperna beaktar i sina lägesbedömningar utöver epidemiläget också de totala konsekvenserna av smittbekämpningsåtgärderna, inklusive ekonomiska konsekvenser och konsekvenser som hänför sig till näringslivet. Regionförvaltningsverket deltar i arbetsgrupperna, liksom också företrädare för Institutet för hälsa och välfärd samt närings-, trafik- och miljöcentralerna i respektive region.

Regionförvaltningsverket har av de regionala coronasamarbetsgrupperna i Helsingfors och Nylands och Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt fått utlåtanden om covid-19-läget i respektive sjukvårdsdistrikt och gruppernas synpunkter på vilka regionala begränsningsåtgärder som behövs för att stävja epidemin.

Lägesbedömning av Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts samarbetsgrupp för covid-19

Enligt uppgifterna från det möte som Helsingfors och Nylands regionala coronasamordningsgrupp höll 8.4.2021 var incidensen per 100 000 invånare över 14 dagar i hela Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt 256, i Esbo 230, i Helsingfors 328, i Kervo 327 och i Vanda 322. Enligt uppgifterna från mötet 6.4.2021 var incidensen per 100 000 personer över 14 dygn i Östra Nyland 110,2, i vård- och omsorgssamkommunen Karviainen 164, Grankulla 170, Mellersta Nyland 154, Kyrkslätt 85 och Raseborg 36.

Enligt materialet som presenterades under mötet 8.4.2021 diagnostiseras merparten, 33 % (vecka 13) av smittorna bland 20–39-åringar. Andelen positiva prov av alla testade är cirka 4 % inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt. Av de testade var andelen kända smittkällor kring 50 % under veckorna 11–14. Antalet massexponeringar under veckorna 11–13 var 158, 148 och 125. Smittspårningen är överbelastad eller tidvis överbelastad i vissa kommuner.

Enligt uppgifterna från mötet finns det för närvarande ungefär 90 coronapatienter inom den specialiserade sjukvården inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, av vilka merparten finns på vårdavdelningar och cirka en fjärdedel på intensivvårdsavdelningar.

Enligt uppgifterna från mötet är exempelvis gymmen en betydande smittkälla bland fritidsaktiviteterna inom HNS-området. Till exempel konstaterades 56% under perioden 15.2.2021-28.2.2021, 35 % under perioden 1.3.2021-14.3.2021 och 41% under perioden 15.3.2021-28.3.2021 av smittorna vid fritidsverksamhet ha skett i gym och av smittorna i gymmen följer tiotals fortsatta smittor.

Vid Helsingfors och Nylands regionala coronasamordningsgrupps möte 8.4.2021 bedömdes att stängningskriterierna med tanke på specialiserad sjukvård uppfylls, eftersom incidensen över 14 dygn i HNS-området är 256, spårbarheten inte är tillräcklig för alla smittkedjor och antalet covid-19-patienter i sjukhusen belastar hälso- och sjukvårdens resurser.

Gruppen bedömde att nödvändighetskriteriet uppfylls på grund av det epidemiologiska läget och rekommenderade att regionförvaltningsverket fortsätter förordnandet enligt 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar som nu är i kraft till och med 14 april 2021 med två veckor, alltså perioden 15.4-28.4.2021. Nylands regionala samordningsgrupp föreslår fortsättningsvis att man avgränsar beslutet så att det inte gäller ledd fritidsverksamhet för barn som är födda 2008 och yngre barn än det och dessutom lagstadgad rehabilitering som ordnas i utrymmena som ska stängas.

Huvudstadsregionen coronasamordningsgrupp rekommenderade på sitt möte 8.4.2021 att Regionförvaltningsverket i Södra Finland fattar beslut om att förlänga verkställandet av den temporära paragrafen 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar två veckor framåt till och med 28.4.2021, dock på så sätt att privata och offentliga utrymmen som annars måste stängas kan användas för ledd hobbyverksamhet för barn födda 2008 eller yngre barn och för att tillhandahålla lagstadgade tjänster. Beslutet att stänga utrymmena skulle inte gälla professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Enligt Institutet för hälsa och välfärd (THL) riksomfattande lägesrapporter för uppföljningen av hybridstrategin uppgick incidensen per 100 000 invånare över sju dagar i Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt veckorna 10–13 till 181.4, 167.2, 146.6 och 109.8, medan den procentuella andelen positiva prov av alla testade var 4.6, 4.3, 4.1 och 3.2.

Lägesbedömning av Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikts samarbetsgrupp för covid-19

Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikts regionala coronasamarbetsgrupp konstaterade på sitt möte 06.4.2021 att distriktet befinner sig i coronaepidemins samhällsspridningsfas. Antalet fall har legat kvar på en hög nivå, men det har varit en liten nedgång. Incidensen per 100 000 invånare under 14 dagar är i hela sjukvårdsdistriktets område 160 och andelen positiva test är 5,1 %. Av smittfallen kan man spåra 75 %. Behovet av sjukhusvård är fortfarande ganska högt, men stabilt, 13 patienter vårdas på sjukhus, varav en del är på intensivvårdsavdelningen. Social- och hälsovårdens personalsituation har jämnats ut, man har varit tvungen att minska antalet bäddplatser en aning.

Gruppen konstaterade att stängningsbesluten för privata aktörer gäller fram till den 14 april 2021. Enligt gruppen är det epidemiologiska läget i Päijänne-Tavastland ännu högt och därför uppfylls kriterierna för begränsningar med tanke på antalet fall. På grund av det epidemiologiska läget har man också varit tvungen att i viss mån begränsa elektiv verksamhet. Enligt gruppen har läget på riksnivå förbättrats en aning men siffrorna för Päijänne-Tavastland är lite på efterkälken.

Inom gruppen konstaterades att kriterierna för 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar tillsvidare uppfylls och nu rekommenderas fortsatta restriktioner. I nästa veckas möte gör gruppen en ny bedömning för att se om kriterierna fortsättningsvis uppfylls.

Enligt Institutet för hälsa och välfärd (THL) riksomfattande lägesrapporter för uppföljningen av hybridstrategin var incidensen per 100 000 invånare över sju dagar 10–9 i Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt 88.7, 98.7, 77.7 och 64.9, och den procentuella andelen positiva prov av alla testade 5.0, 4.4, 4.1 och 4.0.

Slutsats

Statsrådet rekommenderar i sitt principbeslut 23.10.2020 att regionala begränsningsåtgärder och rekommendationer som grundar sig på förebyggandet av spridning av smittsamma sjukdomar samt annan informationsstyrning inriktas proaktivt och effektivt på det sätt som lagen förutsätter. De åtgärder som ska vidtas ska sättas i en ändamålsenlig ordning utgående från den regionala epidemiologiska situationen och de praktiska möjligheterna att genomföra åtgärderna. Besluten ska i enlighet med de regionala myndigheternas prövning basera sig på vad som är mest effektivt och proportionerligt utifrån den regionala epidemiologiska lägesbilden, den allmänna och regionala sakkunniginformationen om smittkällorna och smittrisken samt andra tillgängliga uppgifter.

En regionalt, lokalt och tidsmässigt inriktad, men omfattande och ömsesidigt stödjande användning av olika åtgärder skapar som helhet de bästa förutsättningarna för regionerna att bekämpa spridningen av epidemin. Exakta och tillfälliga åtgärder som i betydande grad begränsar verksamheten men är mer begränsade kan vara motiverade i situationer där epidemin snabbt försämras.

De ovan nämnda utgångspunkterna i principbeslutet 23.10.2020 har också lyfts fram i handlingsplanen för hybridstrategin för bromsning av covid-19-epidemin under januari till maj 2021. Handlingsplanen baserar sig på statsrådets principbeslut 22.12.2020 och har publicerats på statsrådets webbplats. Enligt handlingsplanen måste man reagera snabbt och proaktivt på försämringen av epidemiläget genom att införa effektiva och epidemiologiskt ändamålsenliga åtgärder. Bekämpnings- och begränsningsåtgärderna på regional nivå är av central betydelse för

att förhindra smittspridningen och sätta stopp för försämringen av läget. När det regionala läget bedöms måste också de omkringliggande områdenas och det nationella läget beaktas. Begränsningsåtgärderna får inte heller avvecklas för tidigt, utan rekommendationerna och restriktionerna ska lättas efter noga övervägande så att nya smittkluster inte uppstår. I en situation där incidensen har ökat på riksnivå och allt fler regioner har konstaterat att de antingen befinner sig i accelerationsfasen eller till och med i samhällsspridningsfasen, kan Institutet för hälsa och välfärd bedöma att det för att skydda människors hälsa och trygga hälso- och sjukvårdskapaciteten är nödvändigt att införa fler åtgärder för att minska de fysiska kontakterna mellan människor i hela Finland.

Handlingsplanen för hybridstrategin kompletterades den 26 januari 2021 på grund av den nya virusvarianten och den epidemiska den orsakar. I kompletteringen beskrivs tre åtgärdsnivåer som i olika lägen ska förhindra snabb eskalering av epidemin och risk för samhällsspridning i hela landet.

Statsrådet fattade 25.2.2021 ett principbeslut om övergång till nivå två i kompletteringen av handlingsplanen för hybridstrategin. Enligt principbeslutet består de fortsatta åtgärderna av att social- och hälsovårdsministeriet styr alla de områden som enligt Institutet för hälsa och välfärd och ministeriets bedömning befinner sig i samhällsspridningsfasen att införa de åtgärder för samhällsspridningsfasen (inkl. de nya befogenheterna enligt lagen om smittsamma sjukdomar) och de tilläggsåtgärder som anges i handlingsplanen och den kompletterande handlingsplanen för genomförandet av hybridstrategin.

På grund av coronavirusläget har det varit undantagsförhållanden i Finland sedan 1.3.2021.

Social- och hälsovårdsministeriet har i sitt styrbrev 1.3.2021 konstaterat att det enligt social- och hälsovårdsministeriet är nödvändigt att omedelbart ta i bruk de åtgärder som anges i styrbrevet och som rekommenderas att vidtas i samhällsspridningsfasen i områden som har bedömts vara i samhällsspridningsfasen och områden som kan jämföras med dem. Dessutom anser social- och hälsovårdsministeriet det motiverat att rekommendera att man i syfte att stärka den riksomfattande epidemibekämpningen och hindra epidemispridningen i de områden som bedöms vara i accelerationsfasen omedelbart inför de åtgärder som rekommenderas i styrbrevet. Social- och hälsovårdsministeriet uppmanar regionerna att fastställa ovan nämnda åtgärder fram till den 28 mars 2021. I brevet rekommenderas att hobbyverksamhet i grupp i dylika situationer ska avbrytas för barn som är födda 2007 och äldre barn än det.

I kommunernas områden i Helsingfors och Nyland samt Päijänne-Tavastland gäller ett beslut enligt 58 g § i lagen om smittsamma sjukdomar under tiden 1.4.2021-14.4.2021.

Regionförvaltningsverket konstaterar att coronaepidemin i Helsingfors och Nylands och Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt är i samhällsspridningsfasen. Enligt erhållna utredningar var incidensen per 100 000 invånare över 14 dygn inom Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt 256 och i Päijänne-Tavastland 160. I sjukvårdsdistrikten konstateras smittkluster vars smittkedjor inte kan spåras på ett tillförlitligt sätt och som medför betydande risk för spridning av nya smittor inom området. Smittspårningen hotar att överbelastas i dessa områden. Risken är också att social- och hälsovårdssystemet överbelastas. På grund av virusvarianterna är det epidemiologiska läget osäkert och kan snabbt försämrans i hela landet.

Med beaktande av det ovan nämnda och de rekommendationer som Institutet för hälsa och välfärd och sjukvårdsdistrikten har gett i egenskap av sakkunniga anser Regionförvaltningsverket i Södra Finland att det för att förhindra att den smittsamma sjukdomen sprids är nödvändigt att inom kommunerna i Helsingfors och Nylands och Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt förordna att alla i 58 g § 4 momentet i lagen avsedda utrymmen för kunder, utrymmen för deltagare och väntsalor som är öppna för allmänheten eller avsedda för en begränsad kund- eller deltagargrups vistelse ska stängas för kunder och deltagare till den del utrymmena används för sådan verksamhet som avses i 58 g § 4 momentet.

Ovan nämnda lokaler kan dock användas för ledd hobbyverksamhet för barn födda 2008 och barn yngre än det. Även hobbyverksamheten för barn omfattas emellertid av regionförvaltningsverkets föreläggande enligt 58 d § i lagen om smittsamma sjukdomar som är i kraft inom Helsingfors och Nylands samt Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt. När hobbyverksamhet bedrivs rekommenderas det på nivå två i epidemin att man följer undervisnings- och kulturministeriets anvisning 2.2.2021 för att ordna, begränsa och avbryta hobbyverksamhet för barn och unga (även grundläggande konstundervisning) på epideminivåer enligt statsrådets principbeslut 26.1.2021.

Ovan nämnda utrymmen kan dessutom användas för att tillhandahålla lagstadgade tjänster.

Beslutet är förpliktande för alla aktörer som disponerar över utrymmena när de bedriver idrotts- eller motionsverksamhet som avses i 1 punkten eller nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses i 2–6 punkten i följande utrymmen:

- 1) utrymmen inomhus som används för lagsport, gruppträning, utövande av kontaktsporter och andra motsvarande former av sport eller idrott

samt träningslokaler och andra motsvarande utrymmen för inomhusidrott,

2) allmänna bastur och simhallars, friluftsbads och badinrättnings bassängområden samt omklädningsrum som finns i omedelbar anslutning till dem,

3) dansställen och utrymmen som används för körsång, amatörteater och annan motsvarande hobbyverksamhet i grupp,

4) nöjes- och temaparker, tivolin samt djurparkers utrymmen inomhus,

5) inomhuslekparker och inomhuslekplatser;

6) allmänna utrymmen i köpcentra, med undantag för affärslokaler i detaljhandeln och lokaler som används för tillhandahållande av tjänster samt passager till dessa lokaler.

Med verksamhet enligt 58 g § 4 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar avses sådan idrotts- eller sportverksamhet som avses i 1 punkten och nöjes- eller rekreationsverksamhet som avses i 2-6 punkten. Denna verksamhet anses vara verksamhet som utgör en särskild risk för spridning av sjukdomen covid-19.

Detta beslut gäller inte professionell idrott eller verksamhet som hör till privatlivet eller familjelivet.

Regionförvaltningsverket i Södra Finlands beslut gällande kommunernas områden inom Helsingfors och Nylands samt Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt grundar sig på den nuvarande helhetsbedömningen av den regionala situationen, där man har bedömt de regionala faktiska konsekvenserna av covid-19 för folkhälsan och utöver Institutet för hälsa och välfärds sakkunskap även har beaktat de regionala myndigheternas synpunkter samt social- och hälsovårdsministeriets styrning om behovet av begränsningsåtgärder. Vid prövningen av åtgärderna har man beaktat att beslutet har konsekvenser för samhället, ekonomin, näringslivet och grundläggande fri- och rättigheter och leder till inkomstförlust och försämrar verksamhetens lönsamhet och därigenom också påverkar sysselsättningen. Med det här beslutet begränsas verksamheten emellertid endast till den del som det är nödvändigt med tanke på att det epidemiologiska läget är accelererande och osäkert.

Regionförvaltningsverkets beslut enligt 58 g § 1 momentet i lagen om smittsamma sjukdomar kan meddelas för högst två veckor. Om det epidemiologiska läget förändras gör regionförvaltningsverket en ny bedömning av beslutet att stänga lokaler.

På basis av det ovan konstaterade är det här beslutet nödvändigt för att förhindra att den smittsamma sjukdomen sprids inom kommunerna i Helsingfors och Nylands samt Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt.

TILLÄMPADE BESTÄMMELSER

Lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016)1, 8, 58 c, 58 d, 58 g, 58 h, 59 a-c och 91 §

Statsrådets förordning om smittsamma sjukdomar (146/2017) 1 och 5 §

SÖKANDE AV ÄNDRING

Enligt 90 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar får det här beslutet överklagas genom besvär hos Tavastehus förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). En besvärsanvisning är bifogad.

VERKSTÄLLANDE

Med stöd av 91 § 1 mom. i lagen om smittsamma sjukdomar verkställs det här beslutet omedelbart trots eventuellt överklagande.

MER INFORMATION

Mer information ges vid behov av regionförvaltningsöverläkare Laura Nikunen tfn, 029 501 6000 (växeln).

överdirektör Merja Ekqvist

regionförvaltningsöverläkare Laura Nikunen

BILAGOR

Bilaga 1, Kommunerna inom Helsingfors och Nylands samt Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt

DISTRIBUTION OCH PRESTATIONSavgift

Beslutet delges genom offentlig delgivning

Delgivningen av det här beslutet sker genom offentlig delgivning. Beslutet hålls till påseende hos Regionförvaltningsverket i Södra Finland till och med den 28 april 2021. Ett meddelande om att beslutet finns till påseende publiceras i det allmänna datanätet på regionförvaltningsverkets webbsidor www.rfv.fi

Delfåendet av detta beslut anses ha skett den sjunde dagen efter att ovan nämnda meddelande har publicerats på regionförvaltningsverkets webbsidor.

För kännedom

Kommunerna och samkommunerna inom Helsingfors och Nylands och Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt

Helsingfors och Nylands samt Päijänne-Tavastlands sjukvårdsdistrikt, som ombes informera läkarna som ansvarar för smittsamma sjukdomar i kommunen om beslutet.

Polisinrättningarna i Helsingfors, Östra Nyland och Västra Nyland

Räddningsverken i Helsingfors stad, Östra Nyland, Mellersta Nyland och Västra Nyland

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Institutet för hälsa och välfärd

Social- och hälsovårdsministeriet

Undervisnings- och kulturministeriet

Statsrådets kanslis kommunikationsavdelning

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Statskontoret

Avgiftsfritt